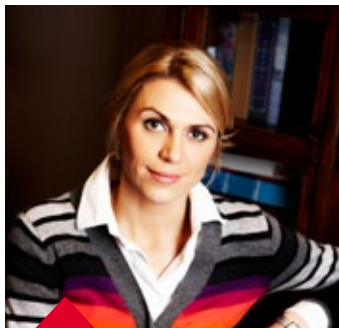

lk 2

Elektrihind ei tohi lõputult tõusta
Urve Palo

lk 4-5

Saa tuttavaks SDE
Hiiumaa piirkonnaga

lk 6

Noorsotside kampaania aitab lastel loovust arendada
Reili Rand

lk 7

Ühesuunaline solidaarsus vähendab põllumeeste eurousku
Jaanus Marrandi

Уважаемый читатель!

Если в дальнейшем Ты хочешь получать газету "Социал-демократ" на русском языке, то сообщи нам об этом по адресу vadim@sotsdem.ee или по телефону 6116040. Кроме того, при желании Ты можешь получать оба варианта газеты (на русском и эстонском языках). Об этом желании также нужно сообщить нам.

Приятного чтения!

Редакция газеты
"Социал-демократ"

Kahelapseline Eesti pere säästaks tänu sotside ettepanekutele iga kuu **428€**

Sotside ettepanekud:

Laste-
toetuse
tõus
kolme-
kordseks

Igale
lapsele
lasteaia-
koht

20%
palgatõus
õpetaja-
tele ja
kultuuri-
töötajatele

Tasuta
koolitoit
güm-
naasiumi
lõpuni

Töötus-
kindlustus-
makse
vähene-
mine 0,8%
võrra

Pereema Ellen on näitleja, kelle brutopalk on 621 eurot kuus. Praegu saab Ellen kätte 503 eurot kuus, sotside ettepanekutest lähtudes saaks 598 eurot kuus. Ellen võidaks iga kuu 95 eurot.

Pereisa Priit töötab koolis õpetajana, tema brutopalk on 702 eurot. Iga kuu saab Priit kätte 565 eurot. Sotside ettepanekute järgi laekuks Priidu arvele palgapäeval 640 eurot. Pereisa võidaks iga kuu 75 eurot.

Poeg Martin on 7 aastane ja käib esimeses klassis. Tema eest maksab riik lastetoetust 19 eurot kuus. Sotside ettepanekul oleks see summa 57 eurot. Pere võidaks 38 eurot kuus.

Tütar Mia on 2 aastane ja käib eralasteaias, kuna riiklikku lasteaikohta tal ei ole. Lisaks omavalitsuse poolsele toetusele maksavad vanemad lasteaikoha eest ikkagi 224* eurot kuus. Kui Mia käiks riiklikus lasteaias oleks see summa 42* eurot kuus. Ka Mia puhul oleks lastetoetus praeguse 19 euro asemel 57 eurot. Pere võidaks 220 eurot kuus.

Juhtkiri

Elektrihind ei tohi lõputult tõusta

Urve Palo

SDE aseesimees

Viiimase telgituuri ajal saime kinnitust rohkem kui tuhande eestimaalase käest, et inimesed ootavad valitsuselt konkreetseid samme elektri hinnatõusu ohjamiseks. Pole ka midagi imestada, sest elektri hind mõjutab olulisel määral meie igapäevast hakkamasaamist. Elektri kallinedes, tõusevad kaupade hinnad ja kallineb ostukorv. Inimeste reaalsissetulekud aga langevad juba kolmandat aastat järjest. Sotsiaaldemokraadid on võtnud nõuks elektri hinna luubi alla seada. Detsembri algul tõsta me elektri hinna riiklikult tähtsa küsimusena Riigikogus arutlusele.

Rääkides energiahindadest Eestis, olgu selleks elekter või toasoe, näevad sotsid, et Konkurentsiamet omaks selles suuremat vastutust ja rolli. Toasoe ja elektrienergia on isegi eurodirektiivide kohaselt teenused, mis peavad olema kättesaadavad minimaalses kokkulepitud hulgas igaühele ja on riigi ülesanne leida need hoovad, kuidas see teoks teha. Parim võimalus, kuidas tarbijat kaitsta, on anda energiatuuregulaatorile Konkurentsiametile ulatuslikud õigused tarbijate õiguste kaitseks. Energiaturul toimuv on sedavõrd keeruline ja paljuski läbipaistmatu, et mitte keegi teine ei ole võimeline hindama, kui palju on hinnatõusude taga investeerimisvajadus, palju energiafirmade soov täiendava kasumi järele või valed juhtimisotsused. Sotsiaaldemokraadid näevad, et Konkurentsiamet ei saa praegu oma rolli sõltumatu ametina

täita, sest ta asub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas. Konkurentsiamet peaks olema poliitiliselt sõltumatu ning saama ilma kellegi juhusteta rakendada just neid meetmeid, mida leiab tarbijate seisukohast olulised olevat. Sellise ettepaneku kavatsevad sotsiaaldemokraadid valitsusele ka esitada.

2013. aastal läheb Eesti avatud elektriturule ja kodutarbijatel ning väikeettevõtetel tekib kohustus osta elektrit börsilt. Selleks, et leevendada kodutarbijatele ja äritarbijatele sellest tulenevat elektrihinna tõusu, esitasid sotsiaaldemokraadid eelnõu elektriaktsiisimäärade muutmiseks. Eelnõu eesmärk on vähendada Eestis alates 2013. aasta 1. jaanuarist elektrienergia aktsiisi Euroopa Liidu poolt kehtestatud minimaalse määran, milleks on kodutarbijatel 1 euro ühe megavatt-tunni elektrienergia kohta ja äritarbijatel 0,5 eurot ning taastuvatest allikatest toodetud elektrienergia vabastatakse täielikult elektrienergia aktsiisist.

Täna on Eestis elektriaktsiis kodutarbijale 4,5 ja äritarbijale 9 korda kõrgem, kui Euroopa Liidu normid seda nõuavad.

Sotsid on praegu ettevalmistamas mitmeid arupärimisi Eesti Energia ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tegevuse kohta. Eesti Energia mahukad ja riskantsed välisinvesteeringud tekitavad hulgaliselt küsimusi, kui samal ajal soovitakse tõsta elektrienergia hinda, sest napib rahalisi vahendeid kodumaisteks investeeringuteks. Sotsiaaldemokraadid leiavad, et elektrihinna kontrollimatu tõus pole vajalik ega tarbijate suhtes aus. Majandusminister pole esitanud ühtegi terviklikku kava, kuidas elektrihinna tõusu ohjata. Samuti puudub tal selge nägemus, kuidas tagada taskukohane elektrihind, varustuskindlus ja keskkonda vähem saastav energiatootmine. Sotsiaaldemokraadid nõuavad riigi kohest ja ühemõttelist sekkumist tarbijate kaitsmiseks.

“Detsembri algul võtame elektri hinna riiklikult tähtsa küsimusena riigikogus arutlusele.

SDE kohustab peaministrit vähendama soolist palgalõhet

Marianne Mikko
riigikogu liige

20. septembril võttis Riigikogu 77 poolthäälega vastu otsuse, et valitsus peab välja töötama tegevuskava, mille tulemusena väheneb täna Eestis valitsev meeste ja naiste palgalõhe kolmandiku võrra. Sotsiaaldemokraatide otsuse eelnõule ei olnud vastu mitte ükski rahvasaadik. See oli meie fraktsiooni ja laiemalt meie erakonna töövõit, mis ulatub tagasi aprilli keskpaika, mil me tulime tänavale piketeerima palgapoliitikas valitseva ebaõigluse vastu.

Hoolimata Eesti naiste tunduvalt kõrgemast haridustasemest (Statistikaameti andmetel oli 2009. aastal kõrgkooli lõpetajate seas 70,3% naisi) on naiste palgad keskmiselt umbes 30% madalamad kui meestel. Seega Eurostati järgi on suurim sooline palgalõhe just Eestis.

Piltlikult öeldes saab Eesti naine oma möödunud aasta palga kätte mitte 31. detsembril nagu Eesti mees, vaid alles aprilli keskel. Euroopa naise jaoks on see võrdse palga päev 5. märtsil ehk 40 päeva varem.

Palgalõhe loob ebavõrdsust

Töötasu on enamiku inimeste jaoks peamine ja ainuke sissetulekuallikas, seetõttu on palgaerinevusel selge mõju naiste toimetulekule ning majanduslikule iseseisvusele võrreldes meestega. Väiksem töötasu mõjutab lisaks igapäevasele sissetulekule ka sotsiaaltoetuste, kindlustusmaksete ja pensionite suurust. Samuti mõjutab see naiste ja meeste ligipääsu ressurssidele, näiteks laenuvõimalusi ettevõtte käima lükkamiseks. Seega loob sooline palgalõhe täiendavat ebavõrdsust

ühiskonnas. Palgaerinevuse likvideerimine on põhiõiguste tagamise küsimus.

Kui Rooma lepinguga kehtestati 1957. aastal põhimõte «võrdse töö eest võrdne palk», oli Euroopa kogu maailmale

Marianne Mikko palgalõhe vastasel piketil Tammsaare pargis.

soolise võrdsuslikkuse osas suureks eeskujuks. Paraku on palgaerinevused visad kaduma. Naised töötavad jätkuvalt «pehmematel», kuid alamakstud ametikohtadel. Eestiski on meditsiiniõed, lasteaiaõpetajad, müüjad, kultuuritöötajad põhiliselt naised.

Isapuhkus kohustuslikuks

Naiste pikad lapsehoolduspuhkusega seotud karjäärikatkestused ning koduste kohustuste ebavõrdne jagunemine meeste ja naiste vahel võib vähendada naiste karjääri- ning arenguvõimalusi. Töö ja pereelu ühitamise võrdsem jagunemine naiste ja meeste vahel suurendaks võrdset kohtlemist tööturul. Selleks tuleks muuta lapsehoolduspuhkus isadele kohustuslikuks.

Palk läbipaistvaks

Võiks suurendada töötajate teadlikkust keskmistest töötasudest erinevatel ametikohtadel. Selleks on vajalik parandada oluliselt riikliku töötasude statistika detailsusastet ja aja-

kohtade disaini ehk seda, millistest tööülesannetest erinevad ametikohad koosnevad. Selleks on pakutud kahte võimalust – sooliselt tasakaalustatud ametikohtade analüüsi metoodilist toetamist ja propageerimist ning töökohtade sellise ümberkujundamise rahalist toetamist riigi poolt, mis teeks võimalikuks naiste töötamise traditsioonilistel meeste ametikohtadel ja vastupidi.

Eestis näiteks on küüniline olukord, kus ühiskonna hierarhias madalal paiknev naine on märksa kõrgemini haritud kui mees. Vapustav on tõik, et kõrgem haridustase ei taga edu karjääriredelil.

Probleemi peab lahendama valitsus. Olgu selle lahenduse nimi tegevuskava või strateegia. Oluline on, et meetmed oleksid konkreetset ja tulemus käegakatsutav.

Alustama peaks avalikust sektorist. Muuta töötasud läbipaistvaks ja üheselt arusaadavaks. Euroopa Kohus kriipsutab alla, et võrdse tasustamise põhimõte peab kehtima nii iga palgaosa kui ka töötasu suhtes tervikuna. Riigiettevõtete juhtide hulgas peaks olema nii pintsakuid kui seelikuid. On tähtis anda naistele võimalus amiredelil tõusta. Et ei peaks Eesti puhul kurvalt pead vangutama: tegemist on unikaalse Euroopa riigiga, kus haridus ei loe ja teadmised ei maksa.

Riigikogu kohustas valitsust eesotsas peaministriga kiiresti koostama soolist palgalõhet likvideerivat tegevuskava. Sotsiaaldemokraadid jälgivad teraselt, kuidas valitsus meie rahvasaadikute tahet täidab. SDE fraktsioon on selles valdkonnas väga järeleandmatu. Seda enam, et palgalõhe likvideerimine oli üks meie viiest valimislubadusest.

Sotsiaaldemokraadid külastasid Tartumaad

Triin Toome

Sotsiaaldemokraadi peatoimetaja

6.-7. oktoobril väisasid sotsiaaldemokraatide fraktsiooni liikmed Tartumaad, et kohtuda seal haridus-, kultuuri- ja sotsiaaltöötajatega, põllumeeste ning omavalitsusjuhtidega.

Visiidi käigus külastati Ülenurme, Rõngu, Kambja, Mäksa, Võnnu, Konguta ja Rannu valda ning Elva linna. Tutvuti maakonna koolide, lasteaedade, raamatukogude, hooldekodude, päästekomandode ja Tartumaa muuseumiga.

Tartu- ja Jõgevamaalt riigikokku valitud Jaan Õunapuu arvates läks visiit väga häs-

ti, sest huvi sotsiaaldemokraatide tegemiste vastu oli suur ja vastukaja positiivne. Niigi tihedasse päevaplaani lisandus kohtumisi lausa käigupealt.

Fraktsiooni liikmed kohtusid väga erinevate elualade esindajatega, kellel kõigil olid oma südamelähedased teemad. Tõrvandi kohtumisel osalenud pernsionäre huvitasid pensionid, päästeametnike suuri mureks oli komandode sulgemine. Kohtumisel põllumeestega oli põhiteemaks eurotoetuste solidaarsus.

“Peamiselt pakkusid inimestele huvi iga-päevast toimetulekut puudutavad teemad

– hinnatõusud. Muidugi küsiti palju ka euroala abipaketiga ühinemise kohta,” võtab Õunapuu kokku.

Tema hinnangul lisas seekordsele ringkäigule kaalu ka see, et sotsiaaldemokraadid on lühikese aja jooksul oma kandepinda Tartumaal märkimisväärselt kasvatanud. “Suvel liitus erakonnaga arvu-kalt uusi liikmeid. Samuti on siin juba loodud või asutamisel mitu uut osakonda. Seda olulisemaks peame otsekontakte ja silmast-silma suhtlemist rahvaga,” ütles Õunapuu.

Riigieelarve hoolivamaks!

Rannar Vassiljev
Riigikogu liige

Valitsuse poolt riigikogule esitatud järgmise aasta eelarve on ilmekas illustratsioon tänasele riigi juhtimisele. Üritatakse näida eeskujulik koolipoiss välisilmale, et kohtumistel suurte riikide kolleegidega kiidusõnu kuulda ja pikk pai ära teenida. Need kiitjad ise tavaliselt nii usinad reeglite täitjad pole. Lisaks üritatakse maalida enesele silme ette meeletult tulevikku koos stabiilse majanduskasvuga, sest nii sai kevadistel valimistel lubatud. Samas, juba aastaid räägitud, sisulised probleemid jäävad ühiskonnas jätkuvalt lahendamata.

Toetame laste- toetuste ja õpetajate pal- gatõusu

Reformierakondlastest pea- ja rahandusminister teatasid riigikogu ees, et õpetajate palgatõusuks raha ei jagu, kuna siiani on tegemata koolivõrgu reform. Ei ole kuulnud, et õpetajate tööülesannete hulka käiks lisaks muule üleriikliku koolireformi tegemine. Teisisõnu ütleb valitsus, et tänu nende siiani tegemata tööle, õpetajate palgatõusu vahendeid ette ei nähta.

Samas tõstetakse riigi kaitsekulutusi 22 protsendi võrra, mida on eurodes pea kaks korda rohkem kui on vajalik selleks, et

tulla vastu õpetajate palgatõusnõudmisele. Ka sotsiaaldemokraadid toetavad kaitsekulutuste tõstmist ning liikumist 2 protsendi suunas SKPst nagu on lubatud NATOLE. Samas arvestades, et meie eelarve on endiselt defitsiidis, peame me vägagi mõistlikuks tõsta kaitse-

kulutusi kaheksa protsendi võrra ning ülejäänud vahenditest tõsta õpetajate palkasid ja tagada tasuta koolilõuna ka gümnaasiumi õpilastele. Kusjuures siinkohal on paslik mainida, et valdav enamus NATOsse kuuluvaid Euroopa riike ei täida täna kaitsekulutuste suuruse nõuet. Endiselt nähakse järgmisel aastal

ja taskust 2,8 % palgast, olgugi et töötukassa on suures ülejäägis. 0,8 protsendiline töötuskindlustusmakse vähenemine kompenseeriks üheprotsendilise tulumaksutõusu töötajale.

Muude erinevate kokkuvõtte ning lisatuletenimise kohtadest plaanime taaskäivitada programmi „Igale lapsele lasteaia koht“, tagada tudengitele korralik õppetoetus, taastada omavalitsuste tulubaasi, päästa sulgemisest päästekomandod ja muudki.

Valitsuse majandus- prognoosi võimetus

Samas anname endale aru, et majanduslik olukord on Euroopas ja maailmas ärev, mis võib vajada kiiret reageerimist. Valitsuse esitatud eelarve on rajatud usule, et majandus kasvab järgmisel aastal vähemalt kolm protsenti. Kevadel juhtisid sotsiaaldemokraadid tähelepanu, et riigi majandusprognoos, millele eelarvet rajama hakati ei arvestanud väliskeskkonna ohtudega, kuna ei Euroopa võlakriisiga ega USA suures eelarve-defitsiidis ja võlakoormas ei nähtud riske.

Esitatud eelarve tunnistab küll vastumeelselt tehtud vigu, kuid Reformierakonna valimiste pealubadusest – stabiilne majanduskasv – loobuda endiselt ei taha. Seetõttu on tõsine oht, et tegelik majanduse maht on järgmisel aastal valitsuse loodetust määrgatavalt kesisem. Selles valguses on oravate eneseimetus majandus- ja rahanduseksperitidena kõike muud kui tõsiseltvõetav.

lastetoetuseks piisavat 19 eurost kuus. Meie eelarve muudatusettepanek kolmekordistaks selle. Katte allikaks näeme ette progresseeruvat tulumaksu ning üheprotsendilist tulumaksu tõusu. Samas nõustume töötajate ning tööandjate ettepanekuga vähendada töötuskindlustusmakset, mis viib täna iga tööta-

3 küsimust

Euroala abipaketiga ühinemine

Vastab Heiki Järveveer
Viljandi linnavolikogu liige,
SDE väliskomisjoni liige

1. Miks sotsid toetavad euroala abipaketiga ühinemist?

Sotsidena tahame, et inimestel oleks tööd ning nende sissetulekud kasvaksid. Euroala abipakett on kindlustusmakse ja investeering, et see oleks võimalik. Juhul kui Euroopa Liit ei suuda või ei taha enam aidata raskustes liikmesriike, siis võib lõõgi saada kogu Euroopa majandusruum. Ja siis ei kaitse meid ka meie oma korras raamatupidamine. Nii et küsimused ja vastused ei asu Kreekas, vaid Hiinas, Indias, Brasiilias ja USA-s ning selles, kas Euroopa tervikuna suudab konkureerida esilekerkivate majandusjõududega.

Läbikukkunud Euroopa Liit ei anna Eestile mingeid eeliseid ka meie enda eelarvetasakaalu ning madalate maksude korral. Miks? Sest kellele meie ettevõtteid hakkavad eksportima, kui lähiregioon kähuli on? Rõhutan ka seda, et meie avatud majandus on väga sõltuv maailmas toimuvast. Heaks näiteks on üleilmse majanduslanguse mõju Eestile. Me ei pidanud ise tegema ühtegi viga, selleks et kriis ka meie ettevõtteid valusalt lööks.

Küsimus on sel korral nii solidaarne kui majanduslik!

2. Mida mitteühinemine Eestile tähendaks?

Küsimus on mängureeglites. Kui keegi teeb erandi, siis hakkavad teised mängijad ka erandit soovima. Mõelgem näiteks sellele, kui Saksamaa peaks otsustama, et hakkab üksi toimetama ning enam ei panusta rahaliselt Euroopa Liitu. Sisuliselt tähendab see, et liit laguneb ning Eesti jääb seetõttu ilma Euroopa toest. Otseselt tähendab see, et meil on viiendiku võrra vähem võimalusi oma riiki arendada - maanteid parandada, koolimaju renoveerida ning töötuid aidata.

Mulle meeldis Kajar Lemberi toodud näide, et Euroopa Liit on nagu korteriühistu. Kui osad korterid ei jõua elektri eest maksta, siis on kaks varianti. Kas on kogu maja pime või aidatakse ühiste pingutustega probleem lahendada.

Aga küsimus ei ole siiski pehmes südames ja heatahtlikkuses, vaid praktilises ettenägelikkuses, et Euroopa on vaid üheskoos tugev ning ühekaupa üksikult Euroriigid edukamaks ei saa.

3. Miks peaks tavainimene olema nõus oma taskust kreeklaste kulutusi kinni maksma?

Lühidalt öeldes: selline solidaarsus on meie enda huvides.

Anvelt: inimesi tohib salaja pealt kuulata üksnes kohtu loal

Kai Kalamees
SDE fraktsiooni nõunik

Riigikogu arutas 19. oktoobril tavatult tulisel sotsiaaldemokraatide eelnõu, mille eesmärgiks oli viia kriminaalmenetluse seadustiku järelevalvetest puudutavad sätted kooskõlla põhiseadusega.

Andres Anvelt kaitses parlamendi ees põhimõtet, et uurimisasutused tohivad järelevalvetest läbi viia üksnes kohtu nõusolekul. „Oleme veendunud, et inimesi tohib salaja pealt kuulata vaid kohtu loal. Täna see kahjuks nii ei ole – järelevalvetest reeglid võimaldavad erandkorras kohtust mööda minna, mis aga riivab inimeste põhiõigusi ja -vabadusi,“ selgitas An-

velt. Lisaks astuvad 2012. aastal jõusse muudatused, mis lubavad edasilükkamatul juhul teha järelevalvetest toiminguid ka prokuröri loal.

„Salajase jälgimise laienemine kätkeb endas ka suuremat kuritarvituste ohtu. See tegevus peab olema tasakaalustatud tõhusate tagatistega, et kaitsta inimesi kasvõi riigivõimu näiliste kuritarvituste eest,“ ütles Anvelt.

Sotsiaaldemokraatide pakutud lahenduse järgi võib erandjuhtudel taotleda kohtunikult luba ka e-maili teel, mis tagaks õiguskaitsetele operatiivsuse ilma põhiseadust rikkumata.

Oli päris kentsakas, kuidas pärast Anvelti kõnepulti tulnud reformierakondlane Valdo Randpe-

re hakkas keerutama, et eelnõu on vaja tagasi lükata, kuna „järelevalvetest õigusliku regulatsiooni analüüsi tööühm tahab tulla välja komplekse ja ühtse lahendusega.“ Ja nii sõitiski koalitsiooni teerull eelnõust üle ning põhiseadusevastane olukord jäi kestma.

Tegelikult on probleemi tõsidusest saanud aru ka valitsus. Oktoobri keskel tegi justiitsminister ettepaneku lükata järelevalvetest puudutavate seadusesätete jõustumine edasi 2013. aasta 1. jaanuarisse. Õigusriiki ei saa kunagi olla liiga palju!

HIIMUMAA

Sotsiaaldemokraat tutvustab igas lehes ühte SDE piirkonda. Tähestikust lähtudes toob seekordne number lugejateni **Hiiumaa** piirkonna tegemised ja plaanid. Järgmisel leheküljel olev intervjuu tutvustab aga ühte toredat hiidlasest ettevõtjat.

Kogukonna jätkusuutlikkusel on kindlad piirid

Hiiumaa piirkonna tegemisi tutvustas Sotsiaaldemokraadi-le selle pikaajaline juht Reet Kokovkin, kes peab ennast rohkem hästi väljakujunenud demokraatiaga piirkonna siduse ja sisekommunikatsiooni eest hoolitsejaks kui vägede juhiks.

Millised on Hiiumaa piirkonna eripärad võrreldes teiste erakonna piirkondadega?

Hiiumaa on saar. See kinnitab ja võimendab kõiki eripärasid. Esiteks on Tallinn ja muu Eesti meile siiski "meretagune maa". See avaldub eelkõige hiidlasele omases meelelaadis "ootame-vaatame", mille sõnastas Hiiumaa jaoks Toomas Kokovkin. Reaalelus paneb see kindlad piirid suhtlemisele ja sõitudele: kui praami ei ole ja lennuk ei lenda, siis ei saa ka saarelt minema.

Millised on Hiiumaakonna suuremad mured?

Suurimaks probleemiks on töökohtade ja võimaluste vähesus. Eks saarel on neid võimalusi kogu aeg teadagi vähem: õppimiseks, meelepärase töö leidmiseks, kultuurisündmustel osalemiseks, kasvõi erakonna töös osalemiseks peab paratamatult saarelt lahkuma.

Mitmete valitsuste sunnil on nii avaliku sektori töökohtade kui erateenuste ringi pidevalt koomale tõmmatud. Iga pere, kes peab saarelt lahkuma, käivitab uue ringi allakäigu spi-

Hiiumaa piirkond

Liikmeid: 21

Hiiumaal on sotsiaaldemokraadid esindatud **Kärdla** ja **Käina** volikogudes. Kärdlas kuuluvad sotsid ka võimuliitu.

Hiidlasi esindab riigikogus juba teist koosseisu järjest **Kalev Kotkas**.

raalil: iga mandrile kolinud pere tähendab statistiliselt nelja inimest, kus pere kooliealiste laste lahkumine vähendab kohaliku kooli "õpilaspaeade" arvu, mis vähendab õpetajate koorust ja riigi tugiraha, mis omakorda nõrgendab koolide konkurentsi jne. Päästeteenusel kokkuvõtte vähendab saare sisejulgeoleku kõrval ka töökohade hulka ja suurendab saarelt väljarännet.

Hiiumaa kogukonna ja kogu Eesti regionaalne jätkusuutlikkus on juba praegu piiri peal. Riiki ei saa käsitleda erafirma, kus kulude kokkuvõtte tingimustes, kus dividende tahetakse välja võtta (loe: maksutaset vähendada) tähendab kulude tagasitõmbamist töötingimustelt (loe: elanike tervise, haridu-

se ja ravikuludelt). Lõputult ei saa koolitada spetsialiste selleks, et nad leiaksid inimväärsed töövõimalused välismaalt. Eesti regioonid ei jõua taastekitada tööjõudu, mis imetakse Tallinasse, jätmata regioonide taastumiseks ressursse – ei raha ega inimesi.

Mida arvad planeeritavast haridusreformist?

Olen väga mures haridusreformi pärast. Haridusministri ettepanek gümnaasiumi(de) likvideerimiseks Hiiumaal puudutab ka mind isiklikult. Ma ei kujuta ette, et minu mõne aasta pärast gümnaasiumi minev tütar peaks seda tegema mandril, kodust kaugel. See tähendab, et ka meie pere peaks hakkama otsima töö- ja elamise kohta mandril. Ja meie pere ei oleks ainuke. Haridusreform ei tohi olla sektoripõhine, välja kistud üldisest riigi arengu kontekstist. Loodan riigikogu tervele mõistusele, iga kui asjaomane minister kibeleb kokkuvõtte raporteerima.

Millised on Hiiumaa piirkonna lähiaja eesmärgid?

Suurendada liikmeskonda. Järglegi, kahjuks ei ole me head „müügitimed“. Noorenda oleks vaja kohe kindlasti. Teiseks eesmärgiks on olla pildil valimiste ajaks nii kohalikul kui riig tasandil.

Ka Kärdla volikogus võiks meid olla rohkem kui kolm. Pink peab olema pikem, mis toob meid liikmeskonna suurenemise juurde tagasi. Meid peaks olema ka teiste valda-

de volikogudes – see on suurim eesmärk.

Kuidas toimub Hiiumaa piirkonna töö?

Kohtume Kärdlas enam-vähem kvartaalselt. Kuulame, mis pealinnas suures poliitikas toimub, anname riigikogulastele oma suuniseid. Saame nõuandeid ja arutame ka kohaliku poliitikat, eelkõige seda, kuidas Kärdla volikogus käituda. Meil on hea koostöö IRLi fraktsiooniga, nii poliitiliselt kui ka isiklikul tasandil: nad on toredad ja tegusad inimesed. Opositsiooni surve, vaid ühe hääle võrra tugevamale koalitsioonile mõjub volikogu tööle väga tugevalt.

Kui rääkida meeskonnast, siis lähemalt konsulteerin Kaleviga (Kotkas), kelle kogemus ja tarkus ei vaja tõestamist; Ivoga (Eesmaa) – Kärdla volikogu esimehega.

Piirkonna suurimaks võiduks loen seda, et Kalev on jätkuvalt riigikogus ja et Eiki (Nestor) on Hiiumaale "kodustatud". Kaks tugevat tegijat seadusloome ja lobi juures Tallinnas on Hiiumaa jaoks väga tähtis.

Kuidas saavad liikmed piirkonna töös kaasa lüüa?

Olles aktiivsemad, kaasa mõtlevad. Osaledes. Edasi viies sotsiaaldemokraatlikku mõtteviisi.

Millised on sotside suuremad alagatused kohalikes volikogudes?

Hetkel tegime koos IRLiga teistele omavalitsustele ettepaneku ühinemiseks. Seda oleme teinud ka eelnevatel aastatel. Praegu on näha, et paljud omavalitsustele pandud ülesanded tuleb lahendada saare-üleselt. Eespool mainitud gümnaasiumi säilitamine, õpitulemuste tagamine ja konkurentsivõime. Üle-saareline planeering ja arengukava, mida maavalitsus ilmselt ei ole pädev juhtima. Tervishoiu ja sotsiaalhoold-

küsimused. Jäätmemajandus, kus me peame taas-saavutama olukorra, kus omavalitsus juhib käitlejat, mitte vastupidi jne.

Samas, tuleb parandada omavalitsuse suhtlust kodanikega. Ei ole loomulik, et haigekassa suhtleb kodanikuga läbi väheste järeljäänud postkontorite, kus puudub nii privaatsus kui kompetents. Omavalitsuse kohalikud teenuspunktid peaksid olema inimesele lähemal kui praegused vallamajad. Aga ühinemine on pikk protsess, kui see üldse ka sel korral alguse saab. Loode-tavasti saame protsessi käigus palju targemaks ja saame teada hiidlaste arvamuse.

Küsis: Triin Toome
Sotsiaaldemokraadi peatoimetaja

Kuidas Emmaste vald sularahaauto-maadi sai

Ma suhtun majandusseadustesse austusega, nii nagu ka energiajäätvuse seadustesse ja kõigisse teistesse seadustesse, mis on sõnastatud tarkade inimeste poolt. Aga sotsiaaldemokraatlikule mõtteviisile ei sobi, kui ühe ja ennatimetlev kapital inimestest üle sõidab, õigustades ennast majandusseadustega. Kui märgid siiski näitavad, et midagi sellist teoksil on, hakkab meil „lambike põlema“ ja tekib kummaline trots tõestada, et ka majandusseadused vajavad „tõlgendamist“.

Kui sellist hoiakut illustreerida mõnede näidetega praktilisest elust, siis meenub esimesena Emmaste sularahaauto-maadi saamise lugu. Kümme-kond aastat tagasi otsustas Hansapank sulgeda hulga kontoreid maapiirkondades, mis enamuses olid saadud pändudeks kunagiselt Hoiupan-galt. Sellesse kurba nimekirja sattus ka Emmaste kontor, mille kohta pangahärrad küll ise tunnistasid, et oli kasumisk, aga Rootsi omanike arvates mitte nii suures kui peaks.

Käisime panga juhtkonnas „korda loomas“ ja nende mälu värskendamas. Saime kokkuleppele, et panga toonased de-viisid ja motod selle kohta, kuidas nad aitavad eeskätt tubli-sid ja neid, kes ennast ise aitavad, kehtivad eeskätt just sel-liste valdade kohta nagu Emmaste. Tulemuseks oli see, et kontor küll suleti, aga Emmas-te sai sularahaauto-maadi ja sellega samas hoones asunud lillepood varustati panga poolt arvutiga ja pank hakkas maks-ma poemüüjale lisatasu selle eest, et ta vabadel hetkedel ai-tas inimestel internetipangas ülekandeid teha. Tulemusega jäid rahule mõlemad pooled – pank sulges kontori ja valla-rahvale jäi teenus olulises ulatuses alles.

Aastaid oli Emmaste väikseim küla Eestis, kes nautis sularahaauto-maadi olemasolu.

Kalev Kotkas
riigikogu liige

Kuidas päästa külapood?

Meenub Sõru poe ellujätmise lugu. Üheksaküm-nendate lõpuks oli väikeste kohalikele tarbijate ühistutele kuulunud külapoodide sulgemise lai-ne ka meilt üle käinud. Mitmed eraettevõtjad olid proovinud neid poode reanimeerida, reegli-na edutult...

Sõru kandi kogukonnale oli aastakümneid eksisteerinud külapood midagi enam kui lihtsalt kauplus. Kui järjekordne poe sulgemise hirm õhus oli, rääkisid vanemad inimesed poe juures, kuidas enne sõda meie kandis oma

tarvitajate ühisus poodi pidas ja kõik eluks vajalik alates toidukraamist kuni jalgratasteni kohalikus poes müügil oli. See oli selge välja-kutse praegusele tugevale põlvkonnale! Meil ei jäänud muud üle kui tegime ka oma Emmaste Tarbijate Ühistu ära ja pidasime poodi edasi. Tasus pidada küll!

Toonaselt ETK juhtkonnalt saime kiita, kuna kahetuhandendate alguseks oli palju tarbijate ühistuid tegevuse lõpetanud, juurde tekkinuid oli vaid üks – Emmaste Tarbijate Ühistu.

Lembit Vainumäe: hiidlased ei ole virisejad

Kärdla linnavalitsuse liige ja ehitusfirma omanik Lembit Vainumäe (50) ei olegi tegelikult põline hiidlane, vaid kolis mandrilt ära 28 aastat tagasi.

Kärdlas korvpallilaagris olles avastas Tallinnast pärit Lembit, et tegemist on igati toreda linnaga. Vaikse kohaga, kus elavad sõbralikud inimesed. "Tundsin algusest peale, et tahan hiidlasteks saada," ütleb Lembit, kelle südameasjaks on see, et Hiiu maal hästi läheks.

Lisaks kodusaare pärast muretsemisele on Lembit ka aktiivne kodanik, kes hoiab asjadel silma peal linnavalitsuse ning MTÜ Hiidlaste Koostöökogu liikmena. 2006. aastal loodud koostöökogu aitab kohalikku algatusvõimet suurendades, erinevaid koostöövorme arendades ja toetusi jagades saarel elu edendada. "Kui selgus, et on võimalik selline MTÜ teha ja rohkem inimesi kohaliku elu arendamisse kaasata, siis miks mitte," meenutab Lembit, kuidas ta koostöökogu asutajate ringi sattus.

Riik ei tohiks ääremaastumisele kaasa aidata

Kõigega kohalikud siiski ise hakkama ei saa. "Riik ei tohiks enda poolt loodud töökohti Hiiumaalt ära viia," leiab mees. Ta lisab, et hiidlased ei ole viriseja rahvas, pigem neelavad nad liigagi palju alla. Näiteks praami liikluse teemal peaksid hiidlased rohkem sõna võtma ja oma õiguste eest seisma.

Eesti elus häirivad Lembitut kõige enam klassivahed, mille vähendamine on tema arvates samuti suuresti riigi tegevuses kinni. "Riik saaks rohkem abiks olla nii töötutele kui kodututele," toob Lembit välja. Pole ju imestada, et selliste vaadetega inimene erinevate ühinemiste kaudu Rahvaerakonnast Sotsiaaldemokraatlikku Erakonda on jõudnud.

Ta leiab, et lõpuks on ka Eesti ühiskond sotsiaaldemokraatia jaoks valmis. "Järgmistel valimistel läheb meil veel paremini," usub Lembit, kes peab Sven Mikserit esimehe kohale õigeks valikuks ning hindab tema tarkust ja laia silmaringi.

Igapäevast tööd annab Lembit endale ise. Koos abikaasaga on neil väike ehitusfirma LeVa AS, mis sai loodud juba 1990. aastal. Tellimustöid sooritavad nad peamiselt Hiiu maal, kus turg on karm ja kliendid hinnatundlikud. Hetkel on Lembitu firma seotud Kärdla linnavalitsuse ehituslepinguga II Maailmasõjas hukunud hiidlastest sõjameeste mälestusmärgiga. Kui linnavalitsus korraldas konkursi mälestusmärgi jaoks modelli leidmiseks, osutus väljavalituks Lembitu poeg Marek.

Kodumaja mändide all

Mändidest ümbritsetud kodumaja on kahe lapse isa Lembit ise ehitanud. "Maja on koos abikaasaga läbimõeldud, mõlemad saime planeerimises kaasa rääkida ja miks siis mitte nii teha, kui ma oskan," kirjeldab Nõmme mändide all sirgunud Lembit oma elumaja valmimist. Tema jaoks on tähtis ka see, et meri asub majast vaid paariminutilise jalutuskäigu kaugusel, "mulle meeldib väga ujumas käia. Kuna olen kalade tähtkuju, siis vesi on minu elu".

Lembitu näol on tegemist ühega nendest õnneliketest inimestest, kelle töö on tema hobi. Juba algklasside tööõpetuse tundidest jäi talle ehitajapisik külge.

Lembit Vainumäe

Elukoht: Kärdla linn
Erakonna liige alates 1998. aastast

Töökoht: Ehitusfirma LeVa omanik, Kärdla linnavalitsuse liige

Pere: Abielus, poeg Marek, tütar Marett.

Lemmiktsitaat: "Kõigile ei saa kõike selgeks teha." Pythagoras

Ka hiljem sõjaväes ohvitseridele müürsepa ja ehitustöö teenuseid pakkudes, leidis ta oma väljundi. "Kuna seal tapeete ei tuntud, siis lasin tulevasel abikaasal tapeeti saata ja tapetseerisin ohvitseride tube," kirjeldab mees.

Enne oma maja valmimist elas Lembit korteris. 1983. aastal Hiiumaale kolides rabis ta tööd teha nii ööd kui päevad. Kui ta lõpuks korteri kätte sai, tõi naise ka saarele. Nende seitsme päevane pulmatrall algas Tallinnas ja lõpes Hiiumaal. Saarele jäämine ei olnud Lembitu jaoks aga sugugi kerge. "Hiidlaste sekka on raske sulanduda. Algas oli jube raske," meenutab Lembit ja lisab, et viimase viie aasta jooksul pole tal enam kolimismõtteid olnud.

Elustiililt peab Lembit ennast siiski liikuvaks inimeseks ja kuigi talle meeldivad väga saksa lambakoerad, ei ole ta endale siiani looma võtnud. "Kui ma looma võtan, tahan tema eest südamega hoolitseda," leiab mees, kes on ka seda meelt, et loom peaks vabaduses olema.

Pikk inimene toob õnne

Kõige südamelähedasemaks hobiks peab rohkem kui kahemeetrist mees siiski korvpalli. Intervjuu toimumise päeval avati Kärdla Ühiskooli renoveeritud võimlapõrand, kust ta sai jälle süsti korvpallimänguks ja läheb üle viie aasta taas kord trenni. LeVa'l on ka oma

Foto: Veiko Tõkman/Äripäev

Ehitajast Lembit Vainumäe töö on tema hobi.

meeste korvpallivõistkond, mis olnud Hiiumaal nii karikavõitja kui maakonna meister, mõlemat lausa mitmekordselt.

Lisaks eelpool nimetatule meeldib Lembitule ka reisida, seda koos abikaasaga või võimalusel kogu perega. Tema lemmikuks on kujunenud puhta veega Egiptus, kus hea ujuda ja sukelduda.

Eesti Ehitusettevõtjate Liiduga Hong Kongis käies vaimustus Lembit sellest, et linn on super puhas. "Tänavatel on politsei, kes teeb trahvi, kui nätsu

maha viskad," toob Lembit näite. Samas Macau'sse sealset elu vaatama sõites šokeeris teda sinna ehitatav "Las Vegas". "Minna seda sõnadesse panna ei oska, see oli košmaar," võtab Lembit nähtu lühidalt kokku. "Kõik jooksevad mängupõrgutesse raha ära andma."

Pikka kasvu Lembitul läks aga Aasias reisides kõvasti kannatust vaja, sest sealsete väikest kasvu inimeste arvates toob pikk inimene neile õnne. "Mind jubedalt häiris, et nad mind

puudutasid," tunnistas Lembit eestlaslikult.

Kodus passija Lembit ei ole, kui Hiiumaale tuuakse mõni üritus, siis püüab ta sellest kahe käega kinni haarata. Ka oma pühapäevahommikuid ei veeda ta lemmikkirjanik A. H. Tammsaare teoseid lugedes ega poole päevani magades. "Saab tsipa kauem magada, aga LeVa kuulub ka MTÜ Hiiumaa Metsaseltsi ja tihti on nädalavahetustel mingi üritus," kirjeldab mees oma nädalalõppe.

Väiksena käis Lembit kinos filme vaatamas ja tahtis väga serblase Gojko Mitit'i sarnane indiaanlane olla ning mahasurutud rahvaid päästa. Praegu hindab Lembit väga inimesi, kellelt ta on saanud ammutada positiivsust. Üheks suurimaks positiivsuse allikaks on uhkele vanaisale ka tema kolmeaastane tütrepoeg Tristen.

Jaana Lepamaa ja Triin Toome

Hiiumaa Haigla vajab kompuutertomograafi

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu, ETV Jõulutunnel, Swedbanki annetuskeskond, Raadio Kadi, Hiiu leht ja Hiiu Nädal toetavad annetuste kogumist Hiiumaa haigla kompuutertomograafi jaoks. Kompuutertomograafi aitab võita elutähtsat aega haiguse diagnoosimisel ja ravi määramisel olukorras, kus transport saarelt mandrile on takistatud tormi või halva lennuilma tõttu.

Praegu sõltub Hiiumaal insuldi saanu elu paljuski sellest, kui kiiresti jõuab inimene Tallinna kompuutertomograafi alla. Kuna insuldi saanud inimene tuleb transportida kopteriga Tallinnasse, kaotatakse hindamatut aega. Kopterilennuks lubatud lennuilma puudumisel võtab transport Tallinnasse auto ja praamiga aega 4.5 tundi.

Anneta Hiidlaste Koostöökogu **Swedbanki arveldusarvele 221050754758**
Anneta Hiiumaa Haigla arvelduskontole **221021616210** **Swedbankis tulumaksuvabalt**

Aita lapsel olla loov!

Reili Rand
NS Lasteaedade
kampania projektijuht

17. oktoober - 27. november viivad Noored Sotsiaaldemokraadid ning vabatahtlikud läbi üle-Eestilise kampania "Aita lapsel olla loov!", mille eesmärgiks on muretseda lasteaedadele vajaminevad õppe- ja kasvatusgevuse vahendeid ning seeläbi parandada lasteaiaste õppevõimalusi.

„Lapsevanemad on püüdnud omalt poolt nii palju aidata, kui võimalik. Oleme organiseerinud ühiseid talguid õueala korrastamiseks ja õuevahendite paigaldamiseks, piirdeaia ehitamiseks. Remonditöid vanemate abiga pole me teinud, kuna meie maja tervikuna vajab tõsist remonti alates kogu elektrijuhtmestiku väljavahetamisest kuni mööbli uuendamiseni. Pisiremondiga meie hoones enam hakkama ei ole võimalik saada. Üksikud lapsevanemad, kellel on olnud võimalus, on toonud lasteaeda annetuse korras mänguasju, aga ka vaba aja joonistuspabereid ja muid käeliseks tegevuseks vajaminevaid vahendeid. Oleme püüdnud väga kokkuvõttevult ning ökonoomselt neid kasutada, aga vajadus oleks suurem, eriti nendel lastel, kes pärit suurtest peredest ja vanemad töötud. Igasuguse abi üle oleksime väga õnnelikud. Huvitegevuse (ringide) tarbeks ei ole meie lasteaia eelarves sen-

tigi raha. Kõik ringid, mida oleme saanud organiseerida, on vanemad ise kinni maksnud.

Võib-olla tuli kirjeldus liiga pikk ja mõneti kurblik, aga selline see meie elu ühes maakohas on. Tahtmine oli lihtsalt olukorda veidi lähemalt kirjeldada. Samas oleme ise kogu personaaliga optimistlikud ning tuleviku suhtes positiivselt meelestatud, sest lapsed on meil fantastilised ning rõõm nendest varjutab kõik majanduslikud mured.

Soovime kogu lasteaia pere poolt teie ettevõtmisele suurt edu ja teile endile indu ning jaksu.“

Selliste sõnadega lõppes ühe lasteaia direktori kiri minu kaardistamistegevuse käigus ning sarnaseid kurblikke kirju on mu postkastis mitmeid. Probleeme alusharidusmaastikul on omajagu, kuid ääretult imetlusväärne on, kui optimistlikud lasteaednikud ise antud olukorra juures suudavad olla.

Paljudes omavalitsustes organiseerivad vanemad lasteaia remondi, mööbli ning vajaminevate tegevusvahendid. Rääkimata siinkohal, et pea pooltes kohalikes omavalitsustes on lasteaiajärgkorrad, murekohaks on lasteaiaühmade suurus ning samuti on probleemiks olemasolevate lasteaiahoonete olukord.

Kampaniaga „Aita lapsel olla loov!“ kogume õppe- ja kasvatusgevusvahendeid (paberid, pliatsid, plastiinid, värvid, liim, savi jne), et parandada lasteaiaste õppevõimalusi. Oma kampaniaga soovime juhtida Eesti inimeste ning poliitikute tähelepanu lasteaedade alarahastatusele. Leiame, et valitsus on vastutuse lükanud kohalike omavalitsuste

ning suuresti lapsevanemate õlule. Soovime, et kõik lapsed kasvaksid võrdsetes tingimustes ja ei kannataks puuduse all. Leiame, et riik peaks lisaks kohustuste määramisele ka rahaliselt panustama. Siinkohal leian, et oluline on välja tuua, et riigi viimane otsene investeering toetamaks lasteaedu oli 2008. aastal.

Kampaniaga on liitunud rohkem kui 100 noort üle kogu Eesti. „Kohe, kui Lauri Läänemets mulle sellest projektist rääkis, tundsin, et pean selles vabatahtlikuna kaasa lööma. On ju tõsi, et lapse suuremat sorti areng toimub just lasteaia, kuid ilma vahenditeta see toimuda ei saa. Riik on teinud oma tööd hooletult seoses algharidusega - just seepärast tunnen, et meie asi on juhtida riigi kui ka tava-

inime-

se tähelepanu sellele. Meie võimalus on olukorda muuta, panustades siis kas vahenditega või osaledes kampanias,“ võttis oma kampanias osalemise lühidalt kokku Harjumaa koordinaator Irina Grjadova.

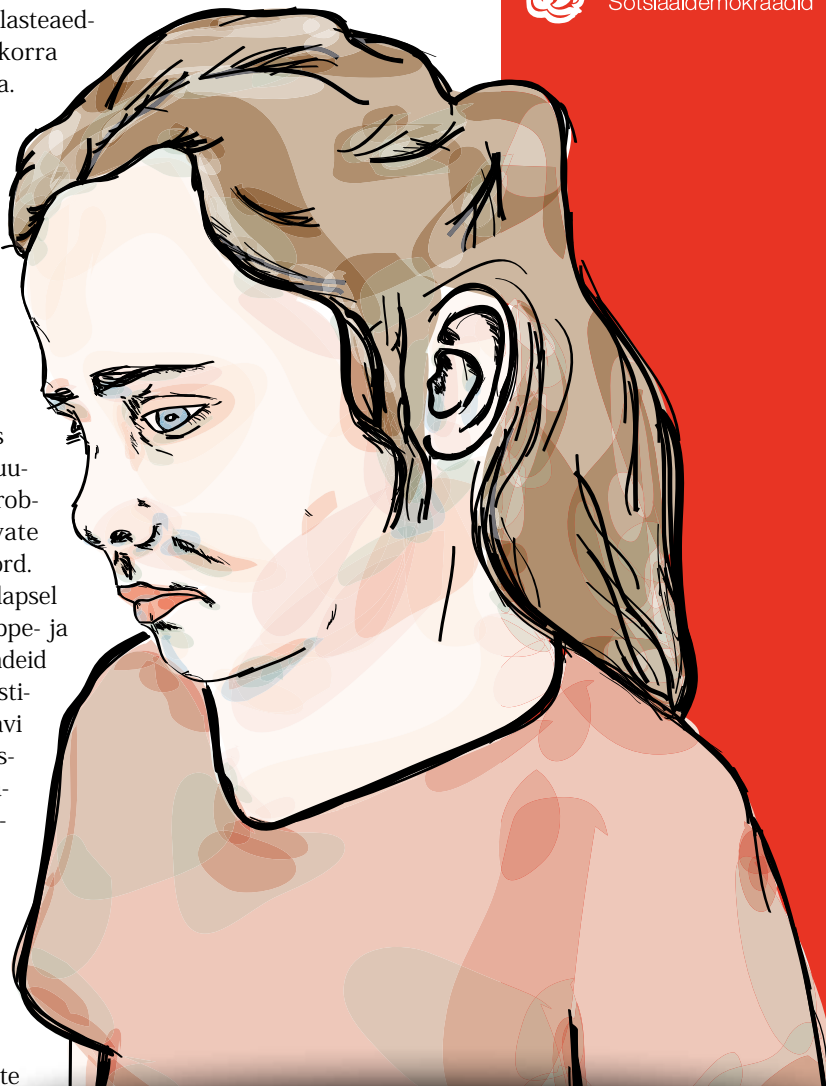
Kui Sinagi soovid kampaniasse panustada, siis rohkem info leiad:

www.lasteaiaid.noorsots.ee

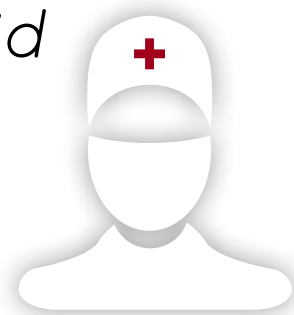
Muudame üheskoos Eesti hoolivaks!

Noored Sotsiaaldemokraadid

Eakad sotsid ja kirurgid teevad koostööd

1. Millised on VSD viimaseaja suuremad sammud laienemiseks?

Meie ühendus on viimaste kuude jooksul kasvanud 100 inimese võrra. Nüüd on meid kokku juba üle 400. Hiljuti moodustasime kaks uut VSD piirkondlikku organisatsiooni – Läänemaal ja Järvamaal. Se-nine Tallinn-Harju piirkond jagunes aga kaheks – Tallinna ja Harju piirkonnaks. Oleme endale seadnud ülesande, et kõikides erakonna piirkondlikes organisatsioonides oleks ka vanemate sotside oma rakuke.

2. Millised on VSD lähiaja plaanid ja eesmärgid?

Üldjoontes samad, mis kogu erakonnal – areneda suureks, rahva usaldust ja tuge nautivaks parteiks, mis järgmistel kohalikel ja parlamendivalimistel käitaks kui Eesti uue peaministri erakond. Muidugi tahame alati hoida silma peal nendel probleemidel, mis tulenevad elanikkonna kiirest vananemisest ja otsida lahendusi, et ka Eesti eakad saaksid väärikalt vananeda, et ühiskonnas oleks vähem ealise diskrimineerimise ilminguid.

3. Kust tuli idee hakata koostööd tegema kirurgide seniorite organisatsiooniga?

Ka eakate, seni aktiivselt praktiseerivate arstide seas on VSD liikmeid, kes on osalenud meie seminaridel, ümarlaudadel ja koosolekutel, kus käsitletud geriaatrilise abi arendamist Eestis Euroopa Liidu foonil. Nüüd tegid nad ettepaneku arutada uut patsiendiseaduse eelnõu

juba laiemas arstide ringis, kus esineb eelnõu kokku kirjutanud Heljo Pikhof, VSD peasekretär ja riigikogu liige. See oligi Heljo initsiatiiv, et eelnõu saaks enne lugemisi riigikogus läbida teatud mõttes ekspertise nendelt, keda seadus otseselt puudutab. Nii me siis kokku saamegi, eakad poliitikutest pat-siendid ning tohtrid.

4. Milles koostöö seisneb?

Toon näite koostööst laiemas plaanis. Eesti osaleb Saksamaa, Inglismaa, Soome, Prantsusmaa, Hollandi, Rootsi ja Hispaania kõrval Euroopa Liidu projektis, mis uurib, kuidas parandada hooldusasutusi, ter-vishoiu- ja hoolekandeteenuseid ning toetust dementsusega inimestele. Parima praktika leidmisel Euroopa kogemusi arvesse võttes tehakse projekti lõppedes rida ettepanekuid poliitikutele probleemide lahendamiseks eakate tervise kaitsmisel tervikuna, mitte ainult ühe haiguse puhul. Eestit esindab projektis Tartu Ülikooli Si-sekliinik ja vanematele sotsidele varasematest ühisüritustest hästituntud dr. Kai Saks, Küllap sellepärast on Euroopa Liidu projektis ekspertidena osalema palutud ka Vanemad Sotsiaaldemokraadid, keda seal esindan mina. Tänu sellele tun-neme me Eesti geriaatrilisi probleeme üsna hästi ja oska-me probleemidele sotsiaalpo-liitiliste lahenduste otsimisel ka sõna sekka öelda.

Küsimustele vastas Ühenduse Vanemad Sotsiaaldemokraadid president **Rein Karemäe**

Naiskogu Kadri suuremad üritused novembris

Seminar „Naised tegusaks“ Raplas

Naiskogu Kadri viib 5. novembril läbi seminari „Naised tegusaks“ Rapla ja Rapla-maa naistele. Oodatud on kõik naiskogu ja erakonna liikmed ning kaasa võib võtta häid sõpru ja tuttavaid, kellel on huvi naiskogu vastu. Seminaril tutvustatakse naiskogu seniseid tegemisi ja tulevasi ettevõtmisi, milles kaasa lüüa. Arutletakse Rapla piirkonna naiste ühistegevuste võimaluste üle. Tervitama tuleb Rapla piirkonna juht Alger Tammiste. Naiskogu

Seminar toimub Rapla Kultuurikeskuse kammer-saalis (Tallinna mnt 17a).

asepresident ja Riigikogu liige Heljo Pikhof tutvustab SDE fraktsiooni tööd riigikogus. Võimalus on koos temaga arutleda patsiendiseaduse eelnõu üle. Naiskogu president Reet Laja lahkab teemat „Vanemad välismaal, lapsed kodus“.

Kukrusel

13. novembril kogunevad „Naised tegusaks“ seminarile Ida-Viru naised. Seminar toimub Kukruse mõisas. Kutsutud on nii vanad kui uued liikmed. Arutletakse naiste ühistegevuse võimaluste üle ja töökohtade loomise teemal, et vanemad ei peaks minema välismaale tööle ning lapsi koju jätma. Tervitama tuleb SDE peasekretär Indrek Saar. Etti Kagarov räägib kohalikest probleemidest ning lahendusvõimalustest, Reet Laja naiskogu tegevusest. Etti Kagarovi kaasabil saame tutvuda Kukruse

mõisaga. Oodata on ka väikest ajaloolis-kultuurilist üllatust.

Seminar „Naised suudavad - kelle ja mille eest me seisame“

26. novembril toimub Tartu Ahhaa Kesk-ses naiskogu seminar „Naised suudavad - kelle ja mille eest me seisame“ ja naiskogu volikogu. Oodatud on kõik naiskogu volikogu liikmed üle Eesti ja Lõuna-Eesti naised. Kuna sel päeval on kodanikupäev, võetakse kokku naiskogu aastateema „Naised, mehed ja majandus“, tuuakse esile häid näiteid sotsiaalsest ettevõtlusest. Räägitakse ka naisettevõtlusest, rahastamisvõimalustest, töökohtade loomisest. Kohapeal toimub ka praktilise võlanõustamise töötuba. Riigikogu liige ja naiskogu asepresident Heljo Pikhof tutvustab SDE fraktsiooni tegevust ning patsiendiseaduse eelnõud.

Kõigi kolme seminari kohta saab lisainfot: Eve Kislov, eve.kislov@sotsdem.ee või telefonil 50 20 971

Naiskogu Kadri eestvedajad asepresident Heljo Pikhof (vasakul) ja president Reet Laja (keskel).

Ühesuunaline solidaarsus lämmatab põllumeeste eurosku

Põllumehi käisid piketil toetamas ka sotsidest riigikogu liikmed Karel Rüütli ja Kalvi Kõva.

Jaanus Marrandi
OÜ Estonia nõukogu
esimees, endine
põllumajandusminister

12. oktoobril esitas Euroopa Komisjon kava Euroopa ühise põllumajanduspoliitika reformimiseks aastast 2013.

Selle kava sisu olid põllumehed ärevusega oodanud juba suvest saati, kui oli saadud aimu, et Euroopa Komisjon on taganemas esialgsetest plaanidest põllumajandustoetuste ühtlustamiseks Euroopa Liidu (EL) vanade ja uute riikide vahel. Uute plaanide kohaselt jääks meie põllumeestele ELi keskmise 270 eurose hektaritoetuse saamine üksnes unistuseks ja toetused ühtlustuksid väljapakutud tempoga alles 30 aasta pärast. See ei saa olla mitte kuidagi vastuvõetav.

Toetused tootmise järgi

Seniajani oli Euroopa põllumajanduspoliitika reformimisel olnud selge suund, et hektaritoetused seotakse lahti tootmisest. See tähendab, et toetuste arvutamise alust on vaja täielikult muuta ja on koomiline, kui 2020. aasta toetuste aluseks on Eesti puhul 1990-ndate tootmistase. Mina ei oska küll Eu-

roopa solidaarsuse võtmesse panna Eesti Haanja küngaste talumehe kolm korda väiksemaid hektaritoetusi Prantsuse Provence haljaste küngaste talumehega võrreldes. Elab ju Lõuna-Prantsuse talumees oluliselt paremas kliimas, tihedama asustusega alal, ostujõulistele turgudele lähemal. Mineviku tootmistaseme asemel tuleks pigem arvestada kliimatili ja ettevõtlusalaseid erinevusi piirkondades. Sellest kõigest on aga loobunud.

Eesti põllumehe jaoks ei olegi niivõrd olulised kõrged hektaritoetused vaid hoopis võrdsed konkurentsitingimused. Meile sobiks, kui kogu ELs võrreldiselt toetusi oluliselt vähendatakse, sest siis meie konkurentsiolekord võrreldes vanade riikidega paraneks oluliselt. Meil on vähem kaotada! Tegelikult on selge, et toetuste oluline vähendamine tähendaks Euroopa ühisel turul toiduainete hinnatõusu ligilähedaseks sama summa võrra, sest toetuste asemel võetakse see raha siis lihtsalt tarbija taskust. Seepärast seda muidugi nii järsult ei tehta. Aga võib üsna kindlalt väita, et meie põllumeeste konkurentsivõime mõjutab Eesti toiduainete hinda. On väga oluline, et suudaksime põhitoidu-

ainetega oma riiki ise varustada. Kui sissetoodavate toiduainete osakaal muutub mingi artikli osas turgu määravaks, siis on hoopis teistsugune ka selle

“Euroopa Liit on üles ehitatud solidaarsusele ja see põhimõte peab olema jätkuvalt läbiv.

kauba hind. Kurb näide on meil tuua suhkru osas, kus meil endil tootmist ei ole ja suhkru hind sõltub peaaegu täielikult maaletootjatest. Seepärast ei tohiks põllumajandustoetusi käsitleda üksnes väikese arvulise grupi huvide eest võitlemisena vaid osana võitlusest toiduainete hinna eest.

Kättemaks tehtud reformide eest

Eesti talumehed on olnud tublid, sest siiani oleme suutnud konkurentsist vastu pidada. Meie väiksemaid otsetoetusi vanade EL riikidega võrreldes on tasanud oluliselt väiksemad maa rendihinnad ja töötasu. Samuti on meie maaettevõtluse struktuur aidanud investeringuid ja toetusi efektiivsemalt kasutada. Kõik on aga kiires muutumises, sest rendihinnad tõusevad ja ka töö eest saadav tasu peab oluli-

selt tõusma. Kõik masinad, seadmed, väetised ja tehnoloogiad on aga niikuinii vana Euroopa-ga ühes hinnas.

Eesti põllumehed on elanud üle keerulisi aegu ja maksnud selle eest ka kallist hinda. Meie põllumajanduses on struktuursete reformid tehtud ja me ei peaks nüüd maksma kinni nende riikide tegematajätmissi, kes seda pole teinud. Eesti inimesed on pidanud rihma pingutama ja Eesti on esinenud Euroopa musterõpilaseks liitudes kõikvõimalike ühisraha stabiilsust tagada püüdivate süsteemidega. Ennast kaitstes oleme valmis ilmutama solidaarsust meist hoopis jõukamate riikidega, kes on teinud suuri möödalaskmisi oma riigi rahanduse korraldamises. Euroopa Liit on üles ehitatud solidaarsusele ja see põhimõte peab olema jätkuvalt läbiv. Olukorras, kus konkurents läheb põllumajandus- tootmises järjest suuremaks ei saa Euroopa solidaarsus olla ühesuunaline. Meie põllumehed on olnud tugevalt Euroopa usku ja selle lämmatamine Euroopa Komisjoni poolt ei saa olla vastuvõetav. Loodan, et meie põllumeestega, maaelanikega mõtleme kaasa kõik Eesti inimesed ja meie toidutootjate eest on valmis seisma jõuliselt ka valitsus.

Briti leiboristid vaevavad tulevikku

Septembrikuu viimastel päevadel viibisin Inglismaal Tööpartei aastakonverentsil. Kohaks valiti sedapuhku Liverpool, ajalooline töölislinn ja igipõline leiboristide kants. Üritus ise oli erakordselt uhke - konverents kestis viis päeva ning delegaate, meediat ja rahvusvahelisi külalisi oli rohkem kui meil erakonnas liikmeid.

Konverentsi tähtsündmuseks oli erakonna esimehe **Ed Milibandi** (pildil) suur kõne pärast ametisse valimist aasta tagasi, mis pidi signaliseerima Tööpartei tulevikuvisioni. Kõne sisust annavad hästi aimu selles enim kasutatavad sõnad: inimesed, väärtused, õige, Suurbritannia.

Põhiline sõnum seisnes selles, et ehkki praegune parempoolne valitsus on astunud hädavajalikke samme eelarvepuudujäägi vähendamiseks, tuleb lisaks kärbetele mõelda ka sellele, kuidas majandus taas kasvama saada. Vastasel juhul piiratakse küll avalike teenuste pakkumist, mis lööb eriti vaesemate inimeste elujärje pihta, ent majandus stagneerub edasi. Milibandi sotsiaaldemokraatlikud väärtused ütlevad siin selgelt, et Suurbritannia vajab eduks investeringuid ja eelkõige investeringuid inimvarasse. Ta ütles, et “riik ei saa lubada olukorra jätkumist, kus nii paljud inimesed on võimalustest ilma jäetud.” Ei saa tõesti – nii väärtuste kui majanduse pärast.

Jevgeni Ossinovski
SDE välissekretär

Sven Mikser kohtus Norra sotside esimehega

Foto: Erik Peinar

12. oktoobril Eestis töövisiidil viibinud Norra sotsiaaldemokraadist peaminister ja sealse Töölispartei esimees Jens Stoltenberg kohtus ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimehe Sven Mikseriga. Kahe riigi sotsiaaldemokraatide liidrid arutasid erakondadevahelist koostööd ning vahetasid mõtteid ka tööhõive ja regionaalpoliitika teemadel. Kohutmise lõpus nentisid mõlemad, et ühiskonnad vajavad senisest enam sotsiaaldemokraatiat ja avaldasid heameelt, et sotsiaaldemokraatia on Põhja-Balti regioonis tõusuteel. Veel kohtus Stoltenberg samal päeval Eesti presidendi ja peaministriga.

Pane oma teadmised proovile!

Sotsiaaldemokraat trüüb ära teised 10 mälumängu küsimust, mille Hannes Rumm sotside suvepäevadeks koostas. Õiged vastused koos selgitustega leiad lõpust.

Mälumäng

Teated

Fraktsioon külastab Põlvamaad

Riigikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni visiit Põlvamaale toimub 3.-4. novembril. Kõik huvilised on oodatud meie saadikutega kohtuma neljapäeval, 3.novembril kell 18.00 Hotell Räpina restoranis.

Lisainfo:

Anne Aleksejev, SDE Lõuna-Eesti koordinaator

Tel: 7 300 546/ 53 401 591

E-mail: anne.aleksejev@sotsdem.ee

Noorsotsid Teeviidal

Noorsotsid on väljas oma boksiga Noorte infomessil Teeviit, Tallinnas, Eesti Näituste messikeskuses, 1.-3. detsembril 2011. Abikaed on oodatud!

Lisainfo: katre@noorsots.ee

Sotsid “Laps ja Pere” messil

19.-20. novembril toimub Saku Suurhallis koguperemess “Laps ja Pere”. Mess on avatud 19. novembril 11- 18 ja 20. novembril 11- 17.

Traditsiooniliselt on ka SDE oma boksiga esindatud ja rahvaga suhtlemas. Kui soovid messil kaasa lüüa, siis anna endast teada katlin.org@sotsdem.ee

AITA LAPSEL OLLA LOOV!

Noorsotsid üle Eesti on enda südameasjaks võtnud lasteaedade olukorra parandamise.

Sina saad aidata – just Sulle sobival viisil. Sul on kodus üleliigseid pliiatseid, plastiliini, guaššvärve ja palju muud ning ei tea, mis nendega peale hakata? Meil on lahendus olemas! Tule ja too need meie kogumispunktidesse üle kogu Eesti.

Kampaaniaga saab lähemalt tutvuda: lasteaiad.noorsots.ee ja www.facebook.com/lasteaiad

Kaks luuletust Hiiumaast

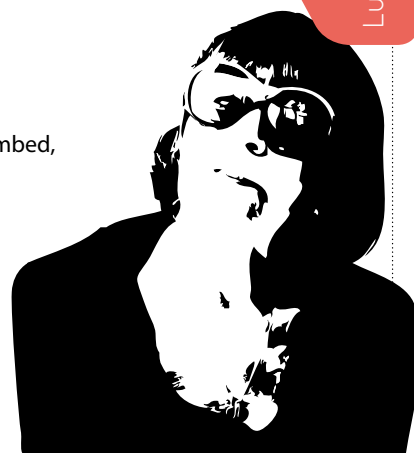
Ave Alavainu

Sa mõtle, kui ilus võib olla ühe metsiku rahva elu – tema metsikud tavad ja kombed, ja tema metsik valu...

HIIDLASE PORTREE

...ja tagumik taeva poole, ja mullas on ikka see näpp...

Luuletus

1. Millega on Eesti ajalukku läinud Valerian Baggo ja Karl Friedrich Rehbinder? Nende tänulikud järeltulijad hoiavad meeste mälestust elus sellega, et trükivad nende nimesid igal aastal kümnetele miljonitele toodetele. Mille tootmisele nad aluse panid?
a) Eesti Pagari leivad b) Kalevi kommid c) Saku õlu

2. 1977. aastal lendas Vilniusest Montreali Antanas Keblys, kelle aluspesu sisse olid ömmeldud mõned nõukogude tege-likkust ja eesti rahva rasket olukorda tutvustavad kirjad. Üks kiri jõudis tänu Keblysele kiiresti adressaadini, ÜRO peasekretäri Kurt Waldheimi kätte. Kes oli nende kirjade autor?
a) Tunne Kelam b) Marju Lauristin c) Konstantin Päts

3. Eestis ollakse mõnikord pahased, et ühe vähese Euroopa riigina tähistame me oma rahvuspüha talve kõige külmemal ajal 24. veebruaril, mil pidutseda on ebamugavam kui suvel. Ent ühes Euroopa Liidu liikmesriigis tähistatakse rahvuspüha - vabariigi aastapäeva – veel halvemal ajal ehk 1. jaanuaril. Nii kaotavad selle riigi kodanikud ühe kalendripüha, sest kõigis teistes EL liikmesriikides on 1. jaanuar ju vaba päev niikuinii. Mis riik see on?
a) Slovakkia b) Sloveenia c) Bulgaaria

4. Järgmine küsimus on pühendatud Marianne Mikkole: kui palju naisi on praegu Riigikogus?
a) 15 b) 20 c) 23

5. Mis on ühist Kalvi Kõval ning Ameerika Ühendriikide ühel asutajal, teadlasel ja filosoofil Benjamin Franklinil (1706-1790)? Kas esimene neist Rõuge valla ja teine maailma tasemel on:
a) Teinud katseid piksevardaga
b) Asutanud esimese laenuraamatukogu
c) Asutanud vabatahtliku tuletõrjeühingu

6. 1999. aastal valmis Jaan Tättle näidendi “Ristumine peateega” alusel samanimeline mängufilm. Kuldkala nimelist kõrvaltegelast mängis filmis päris näitleja asemel arhitekt Emil Urbel. Kes oli aga see ekspeaminister, kelle häälega 4 miljardi dollarit sularaha omanud tegelene rääkis?
a) Edgar Savisaar b) Andres Tarand c) Mart Siimann

7. Lennart Meri kirjeldas oma kõige esimeses raamatus, 1959. aastal ilmunud reisikirjas „Kobrade ja karakurtide jälgedes” pikka matka Aasias. Hoolimata reisijuhtide karmist käsust pakkida seljakotti ainult matkavarustus, võttis Meri matkale kaasa 4 kilo „kontrabanti”. Millest ei suutnud Lennart Meri loobuda isegi ränktraske matka ajal Tjan-Šani mägedes ja Karakumi kõrbes?
a) Raadio b) Raamatud c) Tubakas

8. Sotside ja IRLi püsivalija Andrus Kivirähi “Rehepapp” on 21. sajandi kõige rohkem müüdud Eesti kirjandusteos ja Rehepapp ise ilmselt selle sajandi Eesti kõige kuulsam kirjandustegelane. Aga mis on rehepapi eesnimi?
a) Andres b) Jüri c) Kaarel (uueal ajal seega Karel) d) Sander

9. 1938. aastal otsustas Riigikogu, et Vabadussõja monu-ment peab valmima 1943. aastaks ehk Eesti Vabariigi 25. aastapäevaks. Paraku läks nii, et 1940. aasta augustis suu-nas Vabadusristi kavaler Johannes Vares-Barbarus Vaba-dussõja monumendi rajamiseks kogutud 569 000 krooni hoopis Töötava Rahva Kultuurihoone rajamiseks, et tähistada selle majaga Eesti NSV loomist. Mis asub praegu Töötava Rahva Kultuurihoones?
a) Eesti Pank b) kaitseministeerium c) välisministeerium

10. Eesti päritolu Juri Hugo poeg töötab Venemaa regionaalarengu ministeeriumis ministri asetäitjana. Ta on sündinud 1964. aastal Krasnodari kraisis ning lõpetanud sõjaväelise kõrgema ehituskooli. Enne ministri asetäitjaks saamist töötas ta mitmes riigiettevõtetes nagu näiteks Armstroi. Küsitav mees juhib ministeeriumi osakonda, mis vastutab tema sünnilinnas Sotšis toimuvate taliolümpia-mängude ehitiste õigeaegse valmimise eest. Mis on Juri perekonnanimi?
a) Laar b) Nestor c) Reiljan

Õiged vastused ja lühikommentaarid:

1. Mõisnik Rehbinder rajas Saku õllekoja ning Valerian Baggo muutis sajand tagasi väikse õllekoja tööstuslikuks tehaseks. 2. Need olid vana ja murtud mehe Konstantin Pätsi kaasani vanglas kirjutatud kirjad. Kirjad toimetati vanglast välja üks 1954. aastal vabanenud leedulane. Alles 1977. aastal ehk ammu pärast Pätsi surma õnnestus kirjad ühe välisleedulase abiga toimetada Ernst Jaaksonile, kes need lisaks ÜRO peasekretäriile edastas Ameerika Hääle toimetusele ning USA välisministriile Cyrus Vance'ile. 3. Vastus oli loogiliselt tuletatav: Slovakkia. Kuna Tšehhoslovakkia poolitus 1. jaanuaril 1993, siis tšehhid ei jättn vana rahvuspüha ning slovakkid alustasid oma riikluse lugemist nullist. 4. Riigikogus on praegu 20 naist. Kõige targemad ja tublimad neist on loomulikult sotsid. 5. Nii Kalvi Kõva kui Benjamin Franklin on palju panustanud ühiskonna turvalisemaks muutmisesse, asutades vabatahtliku tuletõrje ühingu. 6. Filimis „Ristumine peateega” kasutati ära ekspeaminister Andres Tarandi kordumatu hääle. 7. Lennart Meri tassis kõrbes ja mägedes kaasas 4 kilo kaaluvat raadiot ja kuulas seda igal õhtul. 8. Rehepapi nimi on Rehe-Sander. 9. Töötava Rahva Kultuurihoones asub praegu Kaitseministeerium. 10. Sotši taliolümpiamängude ettevalmistamisega tegeleb Krimmi- eestlaste ühe mainekama suguvõsa esindaja Juri Reiljan.

Vabandus

Eelmises Sotsiaaldemokraadi numbris ilmunud artiklis “VSD üldkogu peateemaks oli rahvusküsi-mus” jäi eksikombel nimetamata paneeldiskus-sioonis osalenud Aili Ilves. **Vabandused Aili ees!**

Retsept

Noorsotside asepresident Liina Vahter avaldab kaks lihtsat tudengi-toidu retsepti. Head isu!

Taani võileivad

Koostisosad:
must või täistera leib või sai
muna
sink
gouda juust
lehtsalat
tomat
pipar
sool

Valmistamine:

Prae või grilli leivad/ saiad krõbedaks ja määri kohe võiga. Seejärel prae muna. Lisa muna peale viil sinki või peekonit ning viil gouda juustu, lase juustul sulada. Aseta muna leivale/saiale ning lisa salatileht. Eriti hea maitse annab kui kõige peale lisada viil tomatit ohtra pipraga.

Pannkoogid

Koostisosad:
1 muna
jahu
piim
sool
moos

Valmistamine:

Löö munad kaussi ja sega, seejärel lisa veidi piima ning sega edasi. Hakka tasapisi jahu lisama. Hea oleks jahu taigna hulka sõeluda, siis ei lähe tükki. Esilagu sega kokku paks taigen, mis on ühtlane ning seejärel lisa ta-sapisi piima. Jätka segamisega, kuni taigen on piisavalt vedel (umbes na-gu PAI smuuti) ning küpseta kulp kulbi haaval üle-pannikoogid val-mis. Kui pann on piisavalt kuum, tu-levad hea krõbeda äärega koogid. Serveeri moosi või meega.